

ADJECTIVUL

Adjectivul este partea de vorbire flexibilă care exprimă însușirea unui obiect.

ex. carte interesant, minge elastic, radiator rotund, copil mic, casă înaltă, prăjitură dulce

Clasificarea adjectivelor

I. După proveniență, adjectivele pot fi:

1. **propriu-zise (calificative)**: mic, mare, ușor, frumos, harnic, deștept

2. **provenite din alte părți de vorbire (determinative)**

- **adjective provenite din verbe la participiu (adjective participiale)**: (cartea) citită - (cărți) citite

- **adjective provenite din verbe la gerunziu (gerunziu acordat)**: (lumânare) fumegând (desinența indică acordul cu substantivul determinat)

- **adjective provenite din adverbe**: (oameni) bine

II. După alcătuire, există adjective:

1. **simple**: frumos, clar, corect

2. **compuse**: atotputernic, binecuvântat

III. După forma flexionară, există adjective:

1. **variabile (când își schimb forma)**

Există adjective variabile cu:

a) **4 forme flexionare**: frumos, frumoasă, frumoși, frumoase.

Pentru verificare se folosesc substantivele: *băiat* și *fată* (băiat frumos, fată frumoasă, băieți frumoși, fete frumoase)

b) **3 forme flexionare**: drag, dragă, dragi (forma corectă este *dragile mele*)

c) **2 forme flexionare**: verde (arbușt verde, bluză verde, arbuști verzi, bluze verzi), mare

2. **invariabile (când nu își schimb forma)**

ex. dictando, mov, lila, feroce, atroce, motrice, grenă (au o singură formă)

Toate adjectivele terminate în „ce” sunt invariabile, cu excepția a cinci adjective: sagace (înțelept), rapace (lacom), novice (începător), tenace (curajos), vorace (mâncăcios, lacom).

OBSERVAȚIE

Adjectivul se acordă în gen, număr și caz cu substantivul pe care îl determină.

Noaptea *adânc* se furcă agale. (gen feminin, număr singular, caz nominativ)

Peste holdele *aurii* se cerneau pulberi de lumină. (gen feminin, nr. plural, cazul acuzativ)

Păgînilor *magice* ale cărții le închină o odă. (gen feminin, nr. plural, cazul dativ)

Brazii codrului *maiestuos* ne zâmbeau. (gen masculin, nr. singular, cazul genitiv)

Carte *frumoas* , cîste cui te-a scris! (gen feminin, nr. singular, cazul vocativ)

Gradele de comparație:

I. Pozitiv: frumos

II. Comparativ :

a) comparativ de superioritate: mai frumos

b) comparativ de inferioritate: mai puțin frumos

c) comparativ de egalitate: la fel de frumos, tot a a de frumos

III. Superlativ

1. superlativ relativ

a) superlativ relativ de superioritate: cel mai frumos

b) superlativ relativ de inferioritate: cel mai puțin frumos

2. superlativ absolut:

a) superlativ absolut de superioritate: foarte frumos, tare frumos

b) superlativ absolut de inferioritate: foarte puțin frumos

Observație!

Mijloace expresive de redare a superlativului absolut

- Adverbe legate de adjectiv prin prepoziția pe: *grozav, nemaipomenit, neînchipuit, a a, atît, oricît de bun;*
- Verbe la supin puse dup adjectiv: *frumoas de speriat, de nespus;*
- Grupuri locuționale: *din cale-afar de, cu totul i cu totul, peste m sur de bun;*
- Adjective puse înaintea adjectivului și legate de adjectiv prin prepoziția de: *putred de bogat, chinuitor de rece;*
- Adverbe provenite din substantive: *singur cuc, s n tos tun, foc de frumoas ;*
- Adverbele ce i cât în enunțuri exclamative: *Ce bun tort! Cât de frumoas fat !*
- Repetarea adjectivului, a unor vocale sau consoane din adjectiv, silabisirea adjectivului: *acrrru, buuun, fru-moa-s ;*
- Prefixe (*pre-, r z-, arhi-, extra-, super-, ultra-*) i sufixe (*-isim*): *ultraparfumat, rarisim.*

Unele adjective nu au grade de compara ie, pentru c :

- la origine, în limba latin , sunt comparative sau superlative: *anterior, posterior, superior, inferior, maxim, minim, exterior, interior, extrem, optim, suprem, ultim.*
- exprim însu iri care prin natura lor nu permit compara ia: *colosal, complet, gigantic, groaznic, mort, oral, perfect, principal, unic, uria , ve nic.*

- sensul cuvântului nu permite comparația: *acvatic, biologic, petrolifer etc.*

Observație!

Ca să fie la superlativ relativ, adjectivul trebuie să înceapă cu „cel mai”. Forma **cel frumos** este la pozitiv, adjectivul fiind precedat de articolul demonstrativ sau adjectival *cel*.

• FORMELE ARTICOLUL DEMONSTRATIV [ADJECTIVAL]

N – Ac	<i>cel</i> bun	<i>cea</i> bună	<i>cei</i> buni	<i>cele</i> bune
D – G	<i>celui</i> bun	<i>celeia</i> bună	<i>celor</i> buni	<i>celor</i> bune

Adjectivul stă, de obicei, după substantiv, dar poate sta și înaintea acestuia. Când stă înaintea substantivului, adjectivul preia, în cele mai multe contexte, articolul hotărât de la substantivul determinat: Bunul tată mă ocrotea te.

Adjectivele pot fi obținute prin **derivare** cu sufixe (amărui, băiețesc, darnic etc.) și prefixe (nedemn, subacvatic) și prin **compunere** (galben-pal, cumsecade).

Locuțiunea adjectivală este grupul unitar de cuvinte care este sinonim cu un adjectiv și se comportă în propoziție ca adjectivul.

Ana este o fată foarte de treabă, nu e cu nasul pe sus.

Locuțiunile adjectivale pot avea grade de comparație.

ex. de locuțiuni adjectivale: *de treabă* (*bună*), *cu nasul pe sus* (*îngâmfat*), *de seamă* (*important*), *bător la ochi* (*vizibil*), *numai piele și os* (*slab*), *cu scaun la cap* (*înțelept*), etc.

Funcții sintactice ale adjectivului și ale locuțiunii adjectivale:

- a) atribut adjectival: Soarele *vesel* străluciminte.

El este un om *cu scaun la cap*.

- b) nume predicativ: Soarele este *vesel*.

Fa aceea nu este *cu nasul pe sus*.

- c) complement prepozițional: *Din gri* s-a făcut maro.

- d) complement circumstanțial de timp: O cunoșteam *de mic*.

Rolul adjectivelor în redactarea textului

Adjectivul propriu-zis (calificativ) se folosește frecvent în descrieri și în portrete, iar, ca figură de stil, apare ca epitet (noapte *frumoasă*, *dulce* soare).